

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, dana 8. maja 2022. godine
Br. ref.:AGJ 2159/23

PRESUDA

u

slučaju br. KI67/22

Podnosilac

Zeqirja Prebreza

**Ocena ustavnosti presude CA. br. 1343/2021 od 29. decembra 2021. godine
Apelacionog suda Kosova**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija,
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Zeqirja Prebreza, sa prebivalištem u selu Mali Belačevac, opština Kosovo Polje (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Zenel Shala, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [CA. br. 1343/2021] od 29. decembra 2021. godine Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud), u vezi sa presudom [C. br. 645/2020] od 14. januara 2021. godine Osnovnog suda u Prištini, Opšti departman (u daljem tekstu: Osnovni sud).
3. Podnosilac zahteva je osporenu odluku primio 24. januara 2022. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se navodi da su podnosiocu zahteva povređena prava zagarantovana stavovima 1 i 2 člana 24. [Jednakost pred zakonom], stavovima 1 i 2 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustava) u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), kao i stavom 1 člana 46. [Zaštita imovine] i 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 20. maja 2022. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 23. maja 2022. godine, predsednica Suda je odlukom [GJR. KI67/22] imenovala sudiju Bajrama Ljatifija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Safet Hoxha (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
8. Dana 27. maja 2022. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Istog datuma, kopija zahteva je dostavljena Apelacionom sudu.
9. Dana 1. juna 2022. godine, Sud je obavestio Osnovni sud o registraciji zahteva i tražio da podnesu Sudu priznanicu koja dokazuje kada je podnosilac zahteva primio osporenu odluku.
10. Dana 3. juna 2022. godine, Osnovni sud je podneo Sudu traženu priznanicu koja dokazuje kada je podnosilac zahtev primio osporenu odluku.
11. Dana 22. juna 2022. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda da podnesu kompletni dosije predmeta Sudu.
12. Dana 8. jula 2022. godine, Osnovni sud je podneo Sudu kompletan dosije predmeta.

13. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, kada je i počeo njegov mandat u Sudu.
14. Dana 6. januara 2023. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda da potvrdi da li podnosilac zahteva 10. marta 2021. godine podneo odgovor na žalbu tokom drugostepenog postupka pred Apelacionim sudom.
15. Dana 26. januara 2023. godine, u odsustvu odgovora Osnovnog suda, Sud se obratio Sudskom savetu Kosova (u daljem tekstu: SSK) da potvrdi gore navedenu informaciju koju je tražio od Osnovnog suda.
16. Dana 27. januara 2023. godine, Sud je primio odgovor od Osnovnog suda i dopis od SSK-a, gde se potvrđuje da je podnosilac zahteva 10. marta 2021. godine podneo odgovor na žalbu Osnovnom sudu, koji je taj odgovor 31. marta 2021. godine prosledio Apelacionom sudu.
17. Dana 4. aprila 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva. Istog dana, Sud je jednoglasno utvrdio: (i) da je došlo do povrede stava 1 člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo, u vezi sa stavom 1 člana 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske Konvencije o Ljudskim pravima; (ii) da proglasi nevažećom, većinom glasova, Presudu Apelacionog suda Kosova [CA. Br. 1343/2021] od 29. decembra 2021. godine, i (iii) da vrati, većinom glasova, Presudu Apelacionog suda Kosova [CA. Br. 1343/2021] od 29. decembra 2021. Godine Apleacinom sud Kosova na ponovno razmatranje u skladu sa Presudom ovog Suda.
18. U skladu sa pravilom 62. (Podudarna mišljenja) Poslovnika Suda, sudija Radomir Laban je pripremio podudarno mišljenje, koje će biti objavljeno zajedno sa ovom presudom.

Pregled činjenica

19. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva bio zaposlen na poziciji „Voda tima” u Energetskoj korporaciji Kosova (u daljem tekstu: EKK) od 2. decembra 1988. godine do 12. decembra 2018. godine. Isti je imao prekid radnog odnosa u vremenskom periodu od 18. decembra 1987. godine do 02. decembra 1988. godine zbog služenja vojnog roka kao i u periodu od 10. oktobra 1990. godine do 28. februara 1994. godine zbog zatvaranja bivšeg površinskog kopa Bardhi (Belaćevci).
20. Dana 10. aprila 2019. godine, EKK je doneo odluku br. 2244 kojom je prihvatio obavezu za naknadu jubilarnih plata za period 2015-2017. U međuvremenu, 23. avgusta 2019. godine, odlukom br. 3261, EKK je dopunio odluku br. 2244 kojom priznaje pravo na isplatu jubilarnih plata svim zaposlenima koji su ispunjavali uslove do 31. decembra 2019. godine.
21. Dana 15. oktobra 2019. godine, podnosilac je podneo zahtev EKK-u za priznavanje prava na isplatu tri jubilarne plate.
22. Dana 5. decembra 2019. godine, EKK je odlukom br. 11356 odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za naknadu tri jubilarne plate, zbog neispunjavanja uslova definisanih njegovim odlukama za jubilarnu nagradu, sa obrazloženjem da podnosilac zahtevanje

imao jubilarnu godinu jer je neprekidno radno iskustvo u KEK-u imao od 28. februara 1994. godine.

23. Dana 10. februara 2020. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu za naknadu jubilarnih plata, sa predlogom da Osnovni sud usvoji tužbeni zahtev, prizna pravo na isplatu tri jubilarne plate u iznosu od 2.460,98 € (dve hiljade i četiristo i šezdeset evra i devedeset i osam centi), sa zakonskom kamatom u visini od 8% (osam procenata), kao i da mu nadoknadi troškove postupka.
24. Dana 14. januara 2021. godine, Osnovni sud je presudom [C. br. 645/2020] usvojio u celosti, kao osnovan, tužbeni zahtev podnosioca. Osnovni sud je, između ostalog, ocenio da je pravo na jubilarnu nagradu utvrđeno članom 52. Opšteg kolektivnog ugovora Kosova (u daljem tekstu: OKUK) i stavom 4 člana 53. Zakonika o radu EKK-a, prema kome poslednje navedeni imao pravo na „... *doplatu/bonuse/za svoje zaposlene ili jubilarne nagrade ...*”. Shodno tome, u obrazloženju presude Osnovnog suda je istaknuto sledeće:

„Na osnovu gore navedenih razloga, sud je zaključio da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi propisani u odredbama člana 53.4 Zakonika o radu da se tužiocu prizna pravo na isplatu plata na ime jubilarne nagrade u iznosu tri plate, kao i odluke br. 2244 od 10.04.2019. godine, koju je doneo sam tuženi, koji će svim zaposlenima koji ispunjavaju uslove priznati pravo na jubilarnu nagradu, stoga je i odlučio da usvoji tužbeni zahtev tužioca, kao osnovan. Visinu mesečnih plata u iznosu od 2.460,98 € sud je potvrdio iz platnog lista i ugovora o radu br. 7346/o”.

25. Dana 4. februara 2021. godine, EKK je uložio žalbu Apelacionom sudu na presudu [C. br. 645/2020] od 14. januara 2021. godine Osnovnog suda zbog povreda odredaba parničnog postupka, nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se tužbeni zahtev odbije, kao neosnovan. EKK je u uloženoj žalbi istakao da je povreda procesnih odredbi zasnovana na tome da je izreka presude [C. br. 645/2020] Osnovnog suda bila u suprotnosti sa dokazima iz spisa predmeta. EKK je, dalje, kroz žalbu navodio da je prvostepeni sud pogrešno odlučio na osnovu OKUK-a, jer u vreme kada je podnosilac zahteva podneo tužbu i zahtev EKK-u, isti nije bio na snazi i shodno tome nije proizvodio pravna dejstva. U međuvremenu, u vezi sa Zakonikom o radu EKK-a, poslednje navedeni je istakao da pitanje jubilarne nagrade nije regulisano njime i da se pojam koji se koristi u Zakoniku o radu odnosi na godišnji bonus prema postignutom učinku, a ne na jubilarnu nagradu kao što je predviđeno OKUK-om.
26. Na osnovu spisa predmeta proizilazi da je 4. marta 2021. godine, podnosilac zahteva primio od redovnih sudova kopiju žalbe EKK-a od 4. februara 2021. godine.
27. Dana 10. marta 2021. godine, podnosilac zahteva je protiv žalbe EKK-a podneo odgovor na žalbu Osnovnom sudu za Apelacioni sud, gde je istakao: „[...] žalba tuženog EKK-a protiv presude [C.br.645/20] od 14. januara 2021. godine Osnovnog suda je bez predmeta, jer je samom regulacijom tuženog propisano da se priznaje pravo na isplatu tri jubilarne plate svim zaposlenima koji su ispunili uslov od 30 (trideset) godina radnog staža, kao jubilarne godine, a to je propisano i članom 53, stav 4 Zakonika o radu tuženog i odlukama br. 2244 od 10.04.2019. godine i br. 8261 od 23.08.2019. godine, stav 1, tačka 1, gde se navodi: “Nastavlja se priznavanje obaveze za isplatu jubilarnih plata za sve zaposlene koji su ispunili uslov do 21.12.2019. godine, znači koji imaju neprekidni radni staž od 10, 20, 30 godina od 01.01.2015. godine, dok je tužilac na osnovu beleški o radnom stažu kod tužene

od 02.12.1988. godine do 02.12.2018. godine neprekidno radio 30 godina, što u stvari predstavlja jubilarnu godinu [...]”.

28. Dana 29. decembra 2021. godine, Apelacioni sud je presudom [CA. br. 1343/2021] usvojio, kao osnovanu, žalbu EKK-a i preinačio presudu [C. nbr. 645/2020] od 14. januara 2021. godine Osnovnog suda, odbijajući, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca. Tom presudom, Apelacioni sud je utvrdio: „*Odgovor na žalbu nije podnet*”. Dalje, u obrazloženju svoje presude, Apelacioni sud je, pozivajući se na vreme u kojem je OKUK bio na snazi, utvrdio da su tužba podnosioca zahteva i njegov zahtev podnet poslodavcu podneti van roka. U tom smislu, Apelacioni sud je ocenio na sledeći način:

„Veće utvrđuje da je tužilac u ovom slučaju tužbu za jubilarnu nagradu na ime njegovog neprekidnog radnog staža kod tužene za 10 godina mogao da traži od 01.01.2015. godine (kada je stupio na snagu OKUK) do 31.12.2017. godine (kada je istekao rok OKUK-u).

Tužilac je tužbu protiv tuženog za jubilarnu nagradu podneo prvostepenom sudu 10.02.2020. godine, dok je zahtev poslodavcu za ostvarivanje ovog zahteva podneo 18.11.2019. godine (odluka tuženog br. 11356 od 05.12.2019. godine u spisima predmeta), što znači da je tužilac u ovom slučaju zahtev poslodavcu i tužbu za ostvarivanje svog zahteva za jubilarnu nagradu, kao novčano potraživanje, podneo nakon zakonskog roka (od 01.01.2015. godine do 31.12.2017. godine), kada je tužilac mogao da traži ostvarivanje svog zahteva protiv tuženog preko sudske zaštite, jer je tužilac u ovom slučaju neprekidni staž od 30 godina kod tuženog navršio pre 01.01.2015. godine.”

29. Shodno tome, pozivajući se na stav 1 člana 341. Zakona br. 04/L-077 o obligacionim odnosima (u daljem tekstu: ZOO), Apelacioni sud je utvrdio da je zahtev podnosioca zastareo i shodno tome, isti ne može da se ostvari preko sudske zaštite.
30. Dana 18. februara 2022. godine, podnosilac zahteva je podneo predlog za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti Kancelariji glavnog državnog tužioca, navodeći pogrešnu primenu materijalnog prava. U ovom aspektu, podnosilac zahteva je naglasio da se odredbe ZOO-a ne mogu primeniti, jer je on stekao pravo na jubilarnu nagradu Zakonikom o radu EKK-a kao i njegovim relevantnim odlukama i da ovo pravo nije vezano za OKUK. Takođe, podnosilac zahteva je precizirao da je zastarelost počela da teče od 2. decembra 2018. godine, kada je navršio 30 godina radnog staža, a ne od 1. januara 2015. godine stupanjem na snagu OKUK-a.
31. Dana 4. aprila 2022. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je obaveštenjem [KMLC. br. 16/2022] odbila predlog podnosioca zahteva za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti protiv presude [CA. br. 1343/2021] od 29. decembra 2021. godine Apelacionog suda, sa obrazloženjem da nije postojao dovoljan pravni osnov za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti prema tački a) stava 1 člana 247. Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP).

Navodi podnosioca zahteva

32. Podnosilac zahteva navodi da su mu osporenim presudom povređena prava zaštićena stavovima 1 i 2 člana 24. [Jednakost pred zakonom], stavovima 1 i 2 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], stavom 1 člana 46. [Zaštita imovine] Ustava.
33. Što se tiče navodnih povreda stava 1, člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. EKLJP-a, podnosilac zahteva u suštini navodi da je osporena presuda Apelacionog suda zahvaćena: (i) nedostatkom razmatranja njegovog odgovora na žalbu suprotne strane, odnosno, povredom načela jednakosti oružja; (ii) pogrešnom primenom zakona, kao i (iii) nedostatkom doslednosti, odnosno razlike u sudskoj praksi Apelacionog suda.
34. U vezi sa prvim pitanjem, naime, povredom načela jednakosti oružja, podnosilac zahteva navodi da mu je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, jer njegov odgovor na žalbu suprotne strane nije uopšte bio razmotren, budući da je Apelacioni sud utvrdio da nema odgovora na žalbu.
35. Što se tiče drugog pitanja, odnosno pogrešne primene zakona, podnosilac zahteva tvrdi da je pogrešna ocena Apelacionog suda da je pravni osnov tužbenog zahteva u OKUK-u dovela do pogrešne ocene i blagovremenosti tužbenog zahteva, utvrđujući da je njegov zahtev zastareo. S tim u vezi, podnosilac zahteva ističe: *„Ovim pogrešnim nalazima i povredama zakona kojima se direktno krše osnovna prava podnosioca zahteva, koja su diskriminatorna prema njemu, zbog činjenice da je povređeno opšte načelo pravde da sud prizna zakon i da treba pravilno da primenjuje zakoni zato što je odluka sudadoneta u suprotnosti sa zakonom, nikom ne može da se uskratiti pravo koje mu pripada prema zakonu ili drugim pravnim aktom kao što je Zakonik o radu EKK a.d. i njegovim gore navedenim odlukama [...]“*. S tim u vezi, podnosilac navodi da je osporena presuda Apelacionog suda nezakonita i diskriminatorna, u suprotnosti sa materijalnim dokazima i zahvaćena pogrešnom primenom zakona, zbog činjenice da je Apelacioni sud preusmerio njegov slučaj za tri jubilarne plate koje mu pripadaju prema stavu 4 člana 53 Zakonika o radu EKK-a.
36. U vezi sa svojim radnim stažem, podnosilac zahteva ističe da mu je:
- “[...] dana **18.12.1987. godine** prekinut radni odnos zbog odlaska na služenje vojnog roka. Po odsluženju vojnog roka zasnovao je radni odnos **02.12.1988. do 10.10.1990. godine**, kada je i njemu kao i svim radnicima u bivšem kopu Belačevac Elektroprivrede Kosova prekinut radni odnos, što je javna činjenica koje se ne mora dokumentovati (zatvaranje površinskog kopa Belačevac po odluci Prinudnog organa RS Srbije). Vremenski period od **10.10.1990. do 28.02.1994. godine**, kada je ponovo zasnovao radni odnos, pokriva odluka tuženog br. 8261, stav II. u kojem se period od 1990. do 1999. godine ne smatra prekidom radnog staža i stav I. iste odluke, kojim se produžava naknada jubilarnih zarada za sve zaposlene koji su ispunili uslov do 31.12.2019. godine pa nadalje. Gore navedeno činjenično stanje, Osnovni sud je utvrdio na osnovu materijalnih dokaza i na osnovu odredbi Zakonika o radu i odluka tuženog i našao da podnosilac zahteva ima 30 godina neprekidnog radnog staža i to od **02.12.1988. do 02.12.2018. godine**, i usvojio njegov zahtev, utvrdivši da je zahtev pravilan, osnovan i da nema zastarelosti”*.
37. Takođe, u ovom kontekstu, podnosilac zahteva ističe da je stavljen u nejednak položaj sa suprotnom stranom i da je bio diskriminisan u odnosu na svoje kolege koji su ovo pravo

ostvarivali pod istim uslovima, na osnovu odluka i Zakonika o radu EKK-a, u kom slučaju podnosi tvrdnju o povredi stava 2 člana 24 Ustava.

38. Što se tiče trećeg pitanja, naime, nedoslednosti u sudskoj praksi Apelacionog suda, podnosilac zahteva je priložio i jednu presudu Apelacionog suda u drugom slučaju, gde je tužbeni zahtev tužioca usvojen, za koji navodi da je povređena pravna sigurnost, pošto je za identično pitanje Apelacioni sud u tom slučaju tužiocu priznao pravo na jubilarnu naknadu.
39. Podnosilac zahteva je dalje u svom zahtevu istakao da tvrdi povredu člana 46. Ustava, ističući: „*Time je podnosiocu zahteva uskraćeno pravo da se vrati na radno mesto i obavlja profesiju, odakle je otpušten nezakonitom odlukom, a uskraćeno mu je i pravo na naknadu moralne i materijalne štete pričinjene za period kada je neosnovano bio nezaposlen*”. U tom smislu, podnosilac zahteva tvrdi da mu je „[...] uskraćeno pravo na jubilarnu nagradu i da se prihvodi iz radnog odnosa smatraju imovinom”.
40. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da: i) proglasi zahtev prihvatljivim; ii) da utvrdi da je presuda [CA. br. 1343/2021] Apelacionog suda doneta uz povredu zakonskih i ustavnih odredaba; iii) da ukinе osporenu presudu Apelacionog suda; iv) da vrati na preispitivanje osporenu presudu Apelacionog suda; i v) da naloži Apelacionom sudu da obavesti Sud u vezi sa postupkom preispitivanja ukinute presude.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 24

[Jednakost pred zakonom]

„1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.

*2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.
[...]*”

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*

*Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
[...]*”

Član 46

[Zaštita imovine]

“1. Garantuje se pravo na imovinu”.

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6 (Pravo na pravično suđenje)

*„1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.
[...]”*

ZAKON BR. 03/L-006 O PRANIČNOM POSTUPKU

Član 5 (bez naslova)

*„5.1 Sud će dati mogućnost svakoj strani da se izjasni o zahtevima i iskazima suprotničke stranke.
5.2 Samo u slučajevima utvrđenim ovim zakonom sud ima snagu da odluči o zahtevu o kojem suprotničkoj strani nije data mogućnost da se izjasni“.*

Član 182 (bez naslova)

„182.1 Osnovno kršenje odredbi parničnog postupka postoji ukoliko sud tokom postupka nije primenjivao ili je primenjivao na nepravilan način neku odredbu ovog zakona, a ova je imala ili mogla da ima uticaj na donošenje zakonite i pravедne presude.

*182.2 Suštinsko kršenje odredbi parničnog postupka postoji uvek:
[...]*

h) koliko je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona, sud doneo presudu zbog priznanja, neubeđenja, odsustva, odustajanja od tužbe ili bez vođenja glavne rasprave;

i) ukoliko nekoj od stranaka nezakonitim postupanjem a posebno ne davanjem mogućnosti za razmatranje stvari na sudu;

[...]

n) ukoliko presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati a posebno ukoliko je dispozitiv presude nerazumnjiv ili kontradiktoran, po sebi ili sa razlozima presude, ili ukoliko presuda nema uopšte razloga ili u njoj nisu uopšte navedeni razlozi odlučnih činjenica, ili su ti razlozi nejasni, ili kontradiktorni ili ukoliko o odlučnim činjenicama postoje protivrečnosti između onoga što se u razlogu presude navodi o

sadržaju dokumenta ili zapisnika o podacima datim u postupku i samih tih dokumenata ili zapisnika;
o) ukoliko je presudom prevaziđen tužbeni zahtev.
[...]

Član 187 (bez naslova)

“187.1 Jedan primerak na vreme podnete žalbe , dozvoljive i potpune prvostepeni sud dostavlja suprotničkoj stranci koja može u roku od sedam dana da podnese upravo u ovom sudu odgovor na žalbu.

187.2 Jedan primerak odgovora na žalbu prvostepeni sud dostavlja odmah podnosiocu žalbe, ili kasnije u roku od sedam dana od njegovog pristizanja na sud.

[...]

Član 188 (bez naslova)

“188.1 Nakon prijema odgovora na žalbu , ili nakon isteka roka za odgovor na žalbu, prvostepeni sud , žalbu i odgovor na žalbu ukoliko su podneti , uz sve dopise predmeta, dostavlja drugostepenom sudu najkasnije u roku od sedam dana.

188.2 Ukoliko podnosioc žalbe smatra da su u prvostepenom postupku prekršene odredbe parničnog postupka, prvostepeni sud može da objasnjenu u vezi sa podacima u žalbi koji se odnose na takva kršenja , a prema potrebi može da vrši istragu sa ciljem verifikovanja istinitosti podataka u žalbi”.

Član 195 (bez naslova)

“195.1 Žalbeni sud može na ročištu kolegijuma ili na osnovu neposrednog razmatranja stvari pred njom:

- a) da odbaci žalbu kao zakasnelu, nepotpunu ili nedozvoljivu;*
- b) da poništi presudu pobijenu i da vrati stvar na ponovno suđenje pred prvostepenim sudom;*
- c) da poništi pobijenu presudu i da vrati stvar na ponovno suđenje pred prvostepenim sudom;*
- d) da odbije žalbu kao neosnovanu i da potvrdi pobijenu presudu;*
- e) da promeni prvostepenu presudu.*

195.2 Drugostepeni sud nije vezan za predlog podnet u žalbi”.

Ocena prihvatljivosti zahteva

- 41. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.
- 42. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. Ustava, koji propisuje:

„7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

43. Sud dalje razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na članove 47. (Individuralni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

*Član 47
(Individuralni zahtevi)*

„1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva“.

*Član 48
(Tačnost podneska)*

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori“.

*Član 49
(Rokovi)*

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku[...].“

44. Što se tiče ispunjenja uslova prihvatljivosti, kao što su gore navedeni, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva podneo zahtevu svojstvu ovlašćene strane i da osporava presudu [CA. br. 1343/2021] od 29. decembra 2021. godine Apelacionog suda. Sud dalje primećuje da je podnosilac zahteva takođe podneo zahtev za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti pred Kancelarijom glavnog državnog tužioca i da je poslednje navedena obaveštenjem [KMLC. br. 16/2022] od 4. aprila 2022. godine njegov zahtev odbila, sa obrazloženjem da nije bilo dovoljno pravne osnove za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti prema tački a) stava 1 člana 247. ZPP-a. U tom smislu, uzimajući u obzir činjenicu da je predmet razmatranja zahteva osporena presuda Apelacionog suda od 29. decembra 2021. godine, Sud će oceniti da li je zahtev podnosioca podnet u roku koji je propisan Zakonom i Poslovníkom. Što se tiče poslednje navedenog, na osnovu priznanice Osnovnog suda proizilazi da je osporena presuda podnosiocu zahteva uručena 24. januara 2022. godine i da je isti svoj zahtev Sudu podneo 20. maja 2022. godine. Shodno tome, Sud utvrđuje da je podnosilac podneo svoj zahtev Sudu u roku koji je propisan članom 49. Zakona nakon što je iscrpeo pravna sredstva propisana zakonom i naglasio je osnovana prava i slobode za koje navodi da su mu povređene, u skladu sa uslovnima člana 48. Zakona.
45. Sud takođe utvrđuje da zahtev podnosioca ispunjava uslove prihvatljivosti koji su propisani u stavu (1) pravila 39 Poslovníka i isti se ne može proglasiti neprihvatljivim na osnovu uslova propisanih u stavu (3) pravila 39 Poslovníka. Sud takođe ističe da zahtev nije očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila

39 Poslovnika, stoga, zahtev treba da se proglasi prihvatljivim i treba da se razmotri njegov meritum.

Meritum zahteva

46. Sud primećuje da podnosilac zahteva osporava presudu [CA. br. 1343/2021] od 29. decembra 2021. godine Apelacionog suda, kojom je usvojena, kao osnovana, žalba koju je uložio EKK, i preinačena presuda [C. br. 645/2020] od 14. januara 2021. godine Osnovnog suda, odbijajući, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca.
47. Sud podseća da se suština slučaja odnosi na činjenicu da je Osnovni sud usvojio tužbeni zahtev podnosioca za priznavanje prava na naknadu tri jubilarne plate. Zatim, nakon što je EKK uložio žalbu 4. februara 2021. godine Apelacionom sudu, poslednje navedeni ju je usvojio, kao osnovanu, i preinačio presudu Osnovnog suda, odbijajući, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca, pri čemu je utvrdio da podnosilac zahteva nije podneo odgovor na žalbu. Podnosilac zahteva je pred Sudom navodio da je podneo odgovor na žalbu 10. marta 2021. godine, prilažući kopiju tog dokumenta, koji ima i pečat Osnovnog suda. Međutim, taj dokument se ne nalazi u kompletnom dosijeu predmeta [C. br. 645/2020], primljenim od strane Osnovnog suda 8. jula 2022. godine. Na osnovu priznanice o pozivu Osnovnog suda za odgovor na žalbu, proizilazi da je podnosilac zahteva primio žalbu EKK-a 4. marta 2021. godine. Da bi potvrdio autentičnost odgovora na žalbu, koji je podneo podnosilac zahteva 6. januara 2023. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda da pojasni pitanje prijema ovog dokumenta, odnosno, da li je primio taj odgovor na žalbu. Dana 26. januara 2023. godine, u odsustvu odgovora Osnovnog suda, Sud je tražio od SSK-a da potvrdi gore navedenu informaciju, dok je 27. januara 2023. godine, Sud primio odgovor od Osnovnog suda gde se potvrđuje da je podnosilac zahteva 10. marta 2021. godine podneo odgovor na žalbu Osnovnom sudu, koji je 31. marta 2021. godine, isti prosledio Apelacionom sudu. Podnosilac zahteva je takođe podneo predlog za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti pred Kancelarijom glavnog državnog tužioca, navodeći pogrešnu primenu materijalnog prava, koji je Kancelarija glavnog državnog tužioca odbila, sa obrazloženjem da nema dovoljno pravne osnove za podnošenja zahteva za zaštitu zakonitosti.
48. Sud ponavlja da podnosilac zahteva pred Sudom osporava presudu [CA. br. 1343/2021] Apelacionog suda, navodeći u suštini povredu prava zaštićenih stavovima 1 i 2 člana 24. [Jednakost pred zakonom], stavovima 1 i 2 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, 1 stavom 1 člana 46. [Zaštita imovine] Ustava. Sud primećuje da podnosilac zahteva u smislu prava na pravično i nepristrasno suđenje, u suštini navodi da je osporena presuda Apelacionog suda zahvaćena: (i) nedostatkom razmatranja njegovog odgovora na žalbu koju je uložila suprotna strana, odnosno povredom načela jednakosti oružja; (ii) pogrešnom primenom zakona, kao i (iii) nedostatkom doslednosti, odnosno razlikom u sudskoj praksi Apelacionog suda.
49. Shodno tome, Sud će razmotriti navode podnosioca zahteva koji se odnose na načelo jednakosti oružja u smislu prava na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovano stavom 1 člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. EKLJP-a, zasnivajući se na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), u skladu sa kojom je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

50. U ovom kontekstu, Sud ističe da podnosilac zahteva tvrdi da u njegovom slučaju nije ispoštovano „načelo kontradiktornosti” i načelo „jednakosti oružja”, jer mu odgovor na žalbu od 10. marta 2021. godine nije uzet u obzir u drugostepenom postupku Apelacionog suda, koji je utvrdio da podnosilac zahteva uopšte nije podneo odgovor na žalbu.
51. U tom aspektu i da bi razmotrio navode podnosioca zahteva, Sud će prvo razraditi (i) opšta načela u pogledu jednakosti oružja i načela procesne kontradiktornosti, zagarantovana stavom 1 člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. EKLJP-a, u meri u kojoj su relevantni u okolnostima konkretnog slučaja, kako bi se ocenila primenljivost ovih članova, da bi nastavio sa (ii) primenom ovih opštih načela u okolnostima konkretnog slučaja.

I. Opšta načela u pogledu jednakosti oružja i načela procesne kontradiktornosti zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a i relevantna sudska praksa

(i) Opšta načela

52. Što se tiče jednakosti oružja i načela procesne kontradiktornosti, zagarantovana članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, Sud prvo ističe da već ima sudske prakse, koju je izgradio na osnovu načela utvrđenih kroz sudske prakse ESLJP-a (uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve: [Yvon protiv Francuske](#), br. 44962/98, presuda od 24. jula 2003. godine; [DomboBeheer B.V. protiv Holandije](#), vr. 14448/88, presuda od 27. oktobra 1993. godine; [Brandstetter protiv Austrije](#), br. 11170/84, 2876/87; 13468/87, presuda od 29. avgusta 1991. godine; [Vermeulen protiv Belgije](#), br. 19075/91, presuda od 20. februara 1996. godine; [RoweandDavis protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 18990/91, presuda od 16. februara 2000. godine; [Jasper protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 27052/95, presuda od 16. februara 2000. godine; [Zahirović protiv Hrvatske](#), br. 58590/11, presuda od 25. jula 2013. godine; [Beer protiv Austrije](#), br. 30428/96, presuda od 6. februara 2001. godine). Rekavši to, slučajevi Suda kroz koje je Sud potvrdio načela koja je uspostavio ESLJP i primenio ista na slučajeve koji su pred njim razmatrani, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve: KI108/10, podnosilac zahteva: [Fadil Selmanaj](#), presuda od 5. decembra 2011. godine; KI52/12, podnositeljka zahteva: [Adije Iliri](#), presuda od 5. jula 2013. godine; KI200/13, podnositeljka zahteva: [BelkizeKallaq](#), presuda od 15. aprila 2014. godine; KI10/14, podnosilac zahteva: [Akcionarsko društvo RaiffeisenBank Kosovë J.S.C.](#), presuda od 20. maja 2014. godine; KI31/17, podnosilac zahteva: [Shefqet Berisha](#), presuda od 30. maja 2017. godine; KI47/17, podnositeljka zahteva: [SelveteAliji](#), presuda od 28. decembra 2018. godine; KI209/19, podnosilac zahteva: [Memli Krasniqi](#), presuda od 26. novembra 2020. godine; KI82/21, podnosilac zahteva: [Opština Đakovica](#), presuda od 30. septembra 2021. godine; KI84/21, podnosilac zahteva: [Telekom Kosova D.D.](#), presuda od 17. decembra 2021. godine).
53. Sud prvo pojašnjava da je načelo „jednakosti oružja” element šireg koncepta pravičnog suđenja koji zahteva „pravičnu ravnotežu između strana” gde se svakoj strani daje razumna prilika da izloži svoj slučaj pod uslovima koji ga ne bi doveli u suštinski nepovoljan položaj *vis-a-vis* suprotnu stranu (vidi, slučajeve ESLJP-a: [Yvon protiv Francuske](#), gore citiran, stav 31, i [DomboBeheer B.V. protiv Holandije](#), gore citiran stav 33; vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Suda: KI31/17, gore citiran, stav 70; KI209/19, gore citiran, 42-43; KI82/21, gore citiran, stav 86, KI84/21, gore citiran, stav 100).

54. Načelo procesne kontradiktornosti, s druge strane, znači da strane u postupku moraju biti upoznate i moraju dobiti priliku da komentarišu i ospore navode i dokaze predstavljene tokom glavne rasprave (vidi, između ostalog, slučajeve ESLJP-a: *Brandstetter protiv Austrije*, gore citiran; i *Vermeulen protiv Belgije*, gore citiran, stav 47; vidi i slučaj Suda: KI84/21, gore citiran, stav 101).
55. Pozivajući se na sudsku praksu ESLJP-a, Sud ističe da su načelo jednakosti oružja i načelo procesne kontradiktornosti usko povezani i da je u mnogim slučajevima ESLJP njih razmatrao zajedno (vidi, između ostalog, slučajeve ESLJP-a: *Rowe and Davis protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citiran, *Jasper protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citiran, *Zahirović protiv Hrvatske*, gore citiran, i slučaj Suda: KI193/19, gore citiran, stav 48; KI84/21, gore citiran, stav 102).
56. Isto tako, zahtev za „jednakošću oružja”, u smislu „pravične ravnoteže” između strana, u principu se primenjuje na građanske i na krivične predmete (vidi, slučajeve Suda: KI10/14, podnosilac zahteva: *Akcionarsko društvo Raiffeisen Bank Kosovë J.S.C.*, gore citiran, stav 42; i slučaj KI31/17, gore citiran, stav 71, KI84/21, gore citiran, stav 103, i takođe vidi i slučaj ESLJP-a: *Werner protiv Austrije*, br. 138/1996/757/956, presuda od 24. novembra 1997. godine, stav 66),
57. Međutim, ESLJP je naglasio da pravo strana u pogledu prava na pravično suđenje, uključujući načelo „jednakosti oružja”, nije apsolutno. Države uživaju određeno polje slobodne procene u ovom pogledu. Ali, na ESLJP-u je da u poslednjoj instanci odluči da li su ova načela poštovana (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a: *Regner protiv Republike Češke*, br. 35289/11, presuda od 19. septembra 2017. godine, stav 147 i vidi slučaj Suda KI84/21, gore citiran, stav 109).
58. S tim u vezi, ESLJP je kroz svoju praksu utvrdio da se nepravilnost u postupku, pod određenim uslovima, može ispraviti u kasnijoj fazi ili na istom nivou (vidi, slučaj ESLJP-a: *Helle protiv Finske*, br. 157/1996/776/977, presuda od 19. decembra 1997. godine, stav 54) ili od strane višeg suda (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Schuler-Zraggen protiv Švajcarske*, br. 145818/89, presuda od 24. juna 1993. godine, stav 52; i, obrnuto, *Albert et Le Compte protiv Belgije*, br. 7299/75; 7496/76, presuda od 10. februara 1983. godine, stav 36; kao i *Feldbrugge protiv Holandije*, br. 8562/79, presuda od 29. maja 1986. godine, stavovi 45-46, kao i slučajeve suda KI84/21, gore citiran, stav 110).

(ii) Sudska praksa ESLJP-a

59. Na osnovu okolnosti konkretnog slučaja, Sud se poziva i na relevantnu praksu ESLJP-a koja se odnosi na jednakost oružja i procesnu kontradiktornost, iz ugla garantovanja ovih načela u sudskom postupku tokom izvođenja podnesaka suprotstavljenih strana. U nastavku se Sud poziva na relevantnu sudsku praksu ESLJP-a u vezi sa saopštavanjem odgovora na podneske. Iako činjenične i pravne okolnosti nisu identične kao u okolnostima konkretnog slučaja, Sud će prilikom razmatranja navoda podnosioca zahteva primeniti načela koja je utvrdio ESLJP u sledećim slučajevima.
60. U tom smislu, ESLJP je naglasio da je po načelu „jednakosti oružja” neprihvatljivo da strana u postupku podnosi primedbe ili komentare redovnim sudovima koji imaju za cilj da utiču na odlučivanje suda, bez znanja druge strane, i ne dozvoljavajući drugoj strani da odgovori na njih. Na strani je, koja je uključena u postupku, da oceni da li primedbe ili komentari koje je dostavila druga strana zaslužuju dalju reakciju (vidi, slučaj ESLJP-a:

APEH Üldözötteinek Szövetségei drugi protiv Mađarske, br. 32367/96, presuda od 5. januara 2011. godine, stav 42; i *Guigue i SGEM-CFDT protiv Francuske*, br. 59821/00, odluka od 13. jula 2000. godine, vidi, i slučaj Suda: KI84/21, gore citiran, stav 104).

61. Prema tome, prema sudskoj praksi ESLJP-a, načelo „jednakosti oružja” je povređeno kada žalba suprotne strane nije saopštena podnosiocu zahteva i on nije obavešten o takvoj žalbi na bilo koji drugi način (vidi, slučaj ESLJP-a: *Beer protiv Austrije*, gore citiran, stav 19, vidi, takođe, slučaj ESLJP-a: *Andersena protiv Letonije*, br. 79441/17, presuda od 19. septembra 2019. godine, stav 87). Slično tome, ESLJP je utvrdio povredu ovog načela u slučaju gde je samo jednom od dvojice ključnih svedoka bilo dozvoljeno da svedoči (vidi, slučaj ESLJP-a: *Dombo Beheer B.V. protiv Holandije*, gore citiran, stavovi 34 i 35).
62. U slučaju ESLJP-a *Beer protiv Austrije*, podnosilac zahteva je tvrdio da je propust suprotne strane da uloži žalbu protiv naloga o troškovima postupka, što ju je sprečilo da reaguje na isti, rezultirao povredom načela jednakosti oružja prema stavu 1 člana 6. EKLJP-a. U ovom slučaju, ESLJP je ocenio da je razumljivo da u sporednim/neglavnim stvarima, kao što je određivanje troškova postupka, nacionalni organi moraju uzeti u obzir zahteve efikasnosti i ekonomičnosti, ali to ne opravdava zanemarivanje osnovnog načela procesne kontradiktornosti i da ovo nesaopštavanje žalbe i nedostatak bilo kakve mogućnosti da se na istu odgovori, predstavlja povredu načela jednakosti oružja, kao što je zagarantovano članom 6. EKLJP-a (vidi, slučaj ESLJP-a: *Beer protiv Austrije*, gore citiran, stavovi 18-21).

(ii) *Sudska praksa Ustavnog suda*

63. Sud je, kao što je i gore naveo, primenio gore navedena načela uspostavljena kroz sudsku praksu ESLJP-a u svojoj sudskoj praksi (vidi slučajeve Suda, KI108/10, gore citiran; KI52/12 gore citiran; KI200/13, gore citiran; KI10/14, gore citiran; KI31/17, gore citiran; KI47/17, gore citiran; KI209/19, gore citiran; KI82/21, gore citiran; KI84/21, gore citiran).
64. U nastavku, Sud će se pozvati na svoj slučaj KI193/19, koji je u kontekstu pravnih okolnosti krivični slučaj, međutim ocenjuje da je u smislu načela procesne kontradiktornosti i jednakosti oružja relevantan i sličan sa činjeničnim okolnostima konkretnog slučaja. U slučaju KI193/19, Sud je utvrdio povredu načela jednakosti oružja i kontradiktornosti, jer se Vrhovni sud u svojoj presudi uopšte nije osvrnuo na činjenicu da je podnosilac zahteva preko pošte i u zakonskom roku podneo odgovor na tvrdnje državnog tužioca. U tom smislu, Sud je smatrao da je Vrhovni sud propustio da garantuje primenu načela jednakosti oružja i načela procesne kontradiktornosti, jer je podnosilac zahteva doveden u znatno nepovoljniji položaj *vis-à-vis* državnog tužioca, lišavajući ga mogućnosti stvarnog i suštinskog suočavanja sa argumentima i tvrdnjama koje je izneo državni tužilac, kao suprotna strana u postupku (vidi, slučaj Suda: KI193/19, podnosilac zahteva: *Salih Mekaj*, presuda od 17. decembra 2020. godine, stav 60).

II. Primena gore navedenih načela u okolnostima konkretnog slučaja

65. U cilju primene gore navedenih načela u okolnostima konkretnog slučaja, Sud će u nastavku podsetiti na relevantne činjenice slučaja koje se odnose na tvrdnju podnosioca zahteva o povredi jednakosti oružja i načela procesne kontradiktornosti, koja su zagarantovana članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a.

66. U tom smislu, Sud ponavlja da je 4. februara 2021. godine, EKK uložio žalbu Apelacionom sudu protiv presude [C. br. 645/2020] od 14. januara 2021. godine Osnovnog suda. Shodno tome, Apelacioni sud je usvojio žalbu EKK-a, kao osnovanu, i preinačio presudu Osnovnog suda, odbijajući, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca, pri čemu je utvrdio da podnosilac zahteva nije podneo odgovor na žalbu. Podnosilac zahteva je pred Sudom navodio da je podneo odgovor na žalbu 10. marta 2021. godine i priložio je kopiju tog dokumenta koji ima i pečat Osnovnog suda. Međutim, taj dokument se ne nalazi u kompletnim spisima predmeta [C.br. 645/2020], primljenim od strane Osnovnog suda 8. jula 2022. godine. Na osnovu priznanice o pozivu Osnovnog suda za odgovor na žalbu, proizilazi da je podnosilac zahteva primio žalbu EKK-a 4. marta 2021. godine. Kako bi potvrdio autentičnost odgovora na žalbu, koji je podneo podnosilac zahteva 6. januara 2023. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda da pojasni pitanje prijema ovog dokumenta, odnosno da li je primio taj odgovor na žalbu. Dana 26. januara 2023. godine, u nedostatku odgovora Osnovnog suda, Sud je tražio od SSK-a da potvrdi gore navedenu informaciju, dok je 27. januara 2023. godine, Sud primio odgovor od Osnovnog suda gde se potvrđuje da je podnosilac zahteva 10. marta 2021. godine podneo odgovor na žalbu Osnovnom sudu, koji je 31. marta 2021. godine, prosledio Apelacionom sudu.
67. Sud se poziva na stav 1 člana 187. ZPP-a, koji propisuje: *“Jedan primerak na vreme podnete žalbe, dozvoljive i potpune prvostepeni sud dostavlja suproničkoj stranci koja može u roku od sedam dana da podnese upravo u ovom sudu odgovor na žalbu”*.
68. U tom kontekstu, na osnovu priznanice o pozivu Osnovnog suda za odgovor na žalbu u smislu „jednakosti oružja” i načela „procesne kontradiktornosti u sudu”, Sud primećuje da je Apelacioni sud 4. marta 2021. godine obavestio podnosioca zahteva o podnošenju žalbe od strane EKK-a, stavljajući mu na raspolaganje kopiju gore navedene žalbe.
69. Sud ponavlja da je Apelacioni sud u osporenoj presudi utvrdio da *„odgovor na žalbu nije podnet”* od strane podnosioca zahteva.
70. S tim u vezi, Sud naglašava da podnosilac zahteva pred Sudom tvrdi da je 10. marta 2021. godine, u zakonskom roku od 7 (sedam) dana, dostavio Osnovnom sudu odgovor na žalbu EKK-a od 4. februara 2021. godine. U tu svrhu, podnosilac zahteva je dostavio Sudu kopiju odgovora na žalbu sa pečatom prijema Osnovnog suda.
71. Sud podseća na svoju komunikaciju sa Osnovnim sudom i SSK-om, preko koje se potvrđuje da je podnosilac zahteva 10. marta 2021. godine podneo odgovor na žalbu Osnovnom sudu, koji je zatim, 31. marta 2021. godine, isti odgovor prosledio Apelacionom sudu.
72. U smislu ovih činjenica i okolnosti, Sud naglašava da je član 187. ZPP-a u skladu sa zahtevima člana 31. Ustava, koji se odnose na garanciju za sprovođenje načela jednakosti oružja i načela procesne kontradiktornosti u sudu. Poštovanje zahteva i standarda proisteklih iz ova dva načela je u funkciji najefikasnije zaštite suprotstavljenih strana u parničnom postupku koje su ravnopravne.
73. Svrha člana 31. Ustava i člana 187. ZPP-a ne zahteva samo ispunjavanje formalno-proceduralnih aspekata, već i ispunjenje materijalnih aspekata, standarda pravičnog i nepristrasnog suđenja. To znači da ne treba samo stranama, u ovom slučaju podnosiocu zahteva u parničnom postupku, pružiti mogućnosti da podnese u objektu suda pismeni

odgovor na žalbu suprotne strane, odnosno EKK-a, već i razmatranje tog podneska i pružanje mogućnosti da se suoči sa argumentima i protiv argumentima u skladu sa načelom jednakosti oružja i načelom procesne kontradiktornosti, tako da su strane u postupku postavljene u jednak položaj jedna naspram druge (vidi, slučaj ESLJP-a: *Dombo Beheer B.V. protiv Holandije*, gore citiran, gde je utvrđeno da „jednakost oružja” znači da svakoj strani treba dati razumnu mogućnost da predstavi svoj slučaj –uključujući dokaze - pod uslovima koji je ne postavljaju u znatno nepovoljan položaj *vis-à-vis* svog protivnika”, vidi, takođe, slično, slučaj Suda: KI193/19, gore citiran, stav 57).

74. Sa ove tačke gledišta, jasno se primećuje da se Apelacioni sud zadovoljio samo ispunjenjem formalno-proceduralnih aspekata, odnosno samo dostavljanjem obaveštenja podnosiocu zahteva za korišćenje pravnog sredstva protiv njega, ne razmatrajući uopšte, odnosno bez udela u postupku odgovora na žalbu koji je podneo podnosilac zahteva protiv žalbe EKK-a. Osim toga, Apelacioni sud u svojoj presudi nije dao nikakvo obrazloženje zašto odgovor na žalbu podnosioca zahteva nije uzet u obzir, već je isti zaključio da „Odgovor na žalbu nije podnet”.
75. Sud smatra da obaveza sudova da obaveste protivničku stranu o vršenju pravnih sredstava protiv njih nije sama sebi svrha. Ova obaveza je neophodan proceduralni korak da bi se stranama omogućio jednak tretman, mogućnost osporavanja navoda i argumenata protivničke strane i efikasno predstavljanje njihovog slučaja. Prema tome, sudovi ne bi trebalo da budu zadovoljni samo činjenicom da su strane primile obaveštenje o vršenju pravnog sredstva protiv njih, već bi trebalo da uvere strane da su njihovi stavovi i argumenti pravilno razmotreni i ocenjeni, tako da im se garantuje najefikasnija zaštita protiv navoda iznetih protiv njih. U suprotnom, nerazmatranje njihovih prigovora i argumenata automatski ih dovodi u prilično nepovoljan položaj u odnosu na protivničku stranu (vidi, slično, slučaj Suda: KI193/19, gore citiran, stav 59, gde se navodi da bi svakoj strani trebalo pružiti razumnu priliku da iznese svoj slučaj u uslovima koji ga ne stavljaju u značajno nepovoljan položaj *vis-a-vis* suprotnu stranu).
76. U tom smislu, Sud smatra da Apelacioni sud nije uspeo da garantuje primenu načela jednakosti oružja i načela procesne kontradiktornosti, jer je podnosilac zahteva doveden u znatno nepovoljniji položaj *vis-à-vis* suprotne strane, odnosno tuženog, lišavajući ga mogućnosti da se stvarno i sustinski suoči sa argumentima i navodima koje je izneo EKK, kao suprotna strana u postupku.
77. Shodno tome, Sud utvrđuje da je osporena presuda Apelacionog suda doneta u suprotnosti sa načelom jednakosti oružja i načelom procesne kontradiktornosti.
78. Sud, na osnovu svog nalaza da je Apelacioni sud povredio načelo jednakosti oružja i procesne kontradiktornosti time što nije razmotrio odgovor na žalbu podnosioca zahteva, koji je isti podneo u zakonskom roku, u nastavku smatra da nije neophodno razmotriti: (i) druge navode podnosioca zahteva u vezi sa povredom člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a u pogledu pogrešne primene zakona i nedostatka doslednosti u sudskoj praksi Apelacionog suda; (ii) navode u vezi sa povredom člana 24. Ustava; kao i (iii) navode u vezi sa članovima 46. i 49. Ustava, jer ih mora razmotriti Apelacioni sud u skladu sa nalazima ove presude;

79. Konačno, Sud smatra da utvrđivanje povrede stava 1, člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6. EKLJP-a, u okolnostima konkretnog slučaja, se odnosi samo na procesne garancije jednakosti oružja u pogledu nerazmatranja odgovora na žalbu i ni na koji način ne prejudicira ishod slučaja u meritumu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članovima 113.7 i 116.1 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i u skladu sa pravilom 59 (1) Poslovnika, dana 4 aprila 2023. godine

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI, jednoglasno, zahtev prihvatljiv;
- II. DA UTVRDI, jednoglasno, da je došlo do povrede stava 1, člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa stavom 1, člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI NIŠTAVOM, većinom glasova, presudu Apelacionog suda Kosova [CA. br. 1343/2021] od 29. decembra 2021. godine;
- IV. DA VRATI, većinom glasova, presudu Apelacionog suda Kosova [CA. br. 1343/2021] od 29. decembra 2021. godine na preispitivanje u skladu sa presudom ovog Suda;
- V. DA NALOŽI Apelacionom sudu da obavesti Sud, u skladu sa pravilom 66 (5) Poslovnika, do 4. novembra 2023. godine o merama preduzetim radi izvršenja presude Suda;
- VI. DA OSTANE posvećen ovom pitanju u skladu sa ovim nalogom;
- VII. DA DOSTAVI ovu presudu stranama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi u Službenom listu;
- VIII. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ljatić

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani